

Tallinna Halduskohus
Esitatud e-toimiku kaudu

27.01.2026

Haldusasi nr 3-25-2087

Kolmas isik:

Saare Wind Energy OÜ
Registrikood 12747106
E-post veiko@swe.ee

Kolmanda isiku esindajad:

Vandeadvokaat Angela Kase
Vandeadvokaat Mariliis Timmermann
Advokaadibüroo WALLESS OÜ
Liivalaia 36, Tallinn 10132
Tel 6110915
E-post angela.kase@walless.com
E-post mariliis.timmermann@walless.com

Kaebajad

MTÜ KARALA-PILGUSE HOIUALA SELTS
MTÜ Koovi Külaselts
MTÜ Elurikkuse Kaitse
MTÜ Saare Rannarahva Selts
Tuulikki Laesson
Vahur Kraft
Jaanus Reede
Meeta Priske
Sulev Vikat
Reet Filippov
Neeme Nõmme
OÜ Jänese Aiad
Liisa Linna
Maria Paulina Tamander
Fine, Wood and Company OÜ

Vastustajad:

Vabariigi Valitsus Kliimaministeeriumi kaudu
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Kaasatud haldusorgan:

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

KOLMANDA ISIKU VASTUS

MTÜ KARALA-PILGUSE HOIUALA SELTSI 21.11.2025 ESITATUD KAEBUSELE

Kolmas isik palub:

1. Jätta kaebus rahuldamata.
2. Jätta menetluskulud kaebaja kanda ja mõista kolmanda isiku menetluskulud kaebajalt välja vastavalt edaspidi esitatavale menetluskulude nimekirjale.

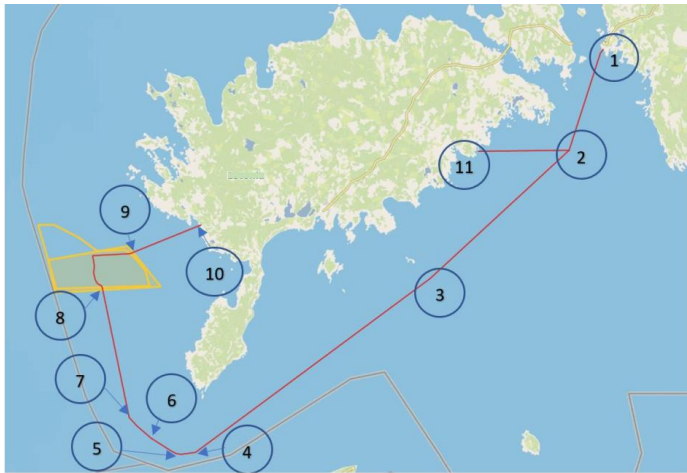
ASJAOLUD

1. Saare Wind Energy OÜ (edaspidi **SWE** või **kolmas isik**) esitas 07.04.2015 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile hoonestusloa taotluse avaliku veekogu koormamiseks tuuleelektrijaamaga (dtl-d 42-71). Taotluse kohaselt kavandatakse Saaremaa läänerannikust 10-27 km kaugusele 100 tuulikuga meretuuleparki koguvõimsusega 600 MW. Kavandatav meretuulepark koosneb järgmistest osadest:

- 1) 100 avamere tuulikut;
- 2) merel paiknev alajaam;
- 3) meretuulepargi sisene veekaabelliinide süsteem;
- 4) elektri ülekandesüsteem kuni maismaal paiknevasse liitumispunkti (põhivõrgu alajaama).

Taotluses on välja toodud, et *veekaabelliin on kavandatud meretuulepargist suunaga Saaremaale. Selle konkreetne asukoht täpsustub edasises protsessis maismaalahenduse, meres täpsustuvate tingimuste (sh KMH) ja muude asjaolude alusel. Elektri ülekandeühendused maismaal lahendatakse teiste planeeringute ja projektidega ning need ei ole selle taotluse osaks. Meretuulepargi liitumise küsimuses analüüsitakse koostöö võimalusi ka võimaliku täiendava Eesti-Läti vahelise elektriühendusega.*

2. SWE täpsustas 07.04.2015 taotlust 15.10.2015 esitatud avaldusega (**Lisa 1**). Selles on välja toodud, et *ülekandesüsteemi pikkus meretuulepargis asuvast alajaamast kuni põhivõrgu ülekandeliinini on 186 km. Sellest maismaal olev osa on pikkusega 33 km ja meres olev osa ehk veekaabelliin 153 km. Vaatamata suurele ülekandevõimsusele (600 MW) on merekaabli läbimõõt suurusjärgus mõnikümmend sentimeetrit (eeldame orienteeruvalt kuni 30 cm). Seega on otseselt merekaabli poolt kasutatava merepõhja pindala 45 900 m². Merekaabli paigaldamine toimub spetsiaalsete kaablipaigalduslaevade abil. Võimalik on kaabli nõ merepõhja kündmine adra laadse seadmega, mis kõigepealt avab merepõhja vao, seejärel paigaldab kaabli ning sama seadeldis sulgeb vao. Võimalik on ka kõigepealt merepõhja süvendi loomine, teise laeva pealt kaabli paigaldamine ning kolmanda tööoperatsioonina kaabli katmine merepõhja pinnasega. Täpne töö tehnoloogia valitakse arvestades lõpliku trassi asjaolusid ja kaablipaigaldusettevõtte tehnilist võimekust. Kaabli paigaldamisel ulatub tööde teostamise koridori laius mõnest meetrist mõnekümne meetrini. /.../ Veekaabelliini ehitusalune pindala sõltub edasise projekti arendamise käigus täpsustuva tehnoloogia valikust, täpsest trassivalikust ning otsustaja poolsest seisukohast, millena täpselt defineeritakse ehitisealust pindala (kaabli laius, ehitustööde teostamise koridori laius või kaitsevööndi laius).*
3. Vabariigi Valitsus algatas 28.05.2020 korraldusega nr 183 hoonestusloa menetluse SWE esitatud taotluse alusel kavandatava meretuulepargi rajamiseks Saaremaa läänerannikule (dtl-d 76-78). Sama korraldusega algatas Vabariigi Valitsus ka keskkonnamõju hindamise (edaspidi **KMH**) ning määras, millised uuringud on koormataval merealal vähemalt vaja läbi viia.
4. SWE täpsustas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (edaspidi **TTJA**), kes oli ehitusseadustiku ja planeerimiseseaduse rakendamise seaduse (EhSRS) § 25 lg-te 1 ja 2 kohaselt hoonestusloa menetlust läbiviivaks haldusorganiks, 12.10.2021 esitatud avaldusega merekaabelliini asukohta (**Lisa 2**). Nimetatud avalduse kohaselt toimusid meretuulepargi alal ja võimalike merekaablite piirkonnas mahukad keskkonna uuringud ning nende alusel oli SWE välja töötanud merekaablite eeldatavate optimaalsete asukohtade lahendused, et saaks alustada detailsemaid uuringuid.

Skeem 1. Merekaabli koridoride asukoht. Koridori laiuseks arvestada u 300 meetrit.
Väljavõte 12.10.2021 esitatud avaldusest.

5. Keskkonnaministeerium kiitis 18.10.2021 kirjaga nr 7-12/20/2555-35 (dtl-d 80-83) heaks SWE meretuulepargi KMH programmi (dtl-d 5225-5341). Heakskiidetud KMH programmi kohaselt on reaalsetest alternatiividest KMH raames vaatluse all:

- 1) põhialternatiiv 1, milleks on hoonestusloa taotlusega algatatud maksimaalselt kavandatav tegevus ning
- 2) põhialternatiiv 2, milleks on SWE hoonestusloa taotluse ala ümbritsev ulatuslikum ala ca 33% ulatuses.

KMH programmi lk-del 14-15 (dtl-d 5238-5239) on välja toodud, mil viisil kavandatakse meretuulepark ühendada alajaamast liitumispunktiga (Eleringi 330 kV alajaamaga). Seejuures on märgitud, et *meres kulgeva kaabli trassi ei ole tänaseks täpselt määratletud. Trassi valikul on aluseks hoonestusloa menetluse algatamise korralduses ning üleriigilise planeeringu mereplaneeringu teemaplaneeringus (koostamisel) sätestatu. Samuti lähtutakse maismaal paiknevate ülekandesüsteemide osade konkreetsetest asukohtadest (mida ei määratleta hoonestusloaga, vaid maismaal planeeringute ja muude asjakohaste dokumentidega). Eelistatud kaabli trass on loomulikult võimalikult lühike, tehniliselt ratsionaalselt teostatav, kuid vältides sealjuures looduskaitsealset tundlikke alasid (või rakendades seal töid teostades leevendavaid meetmeid).*

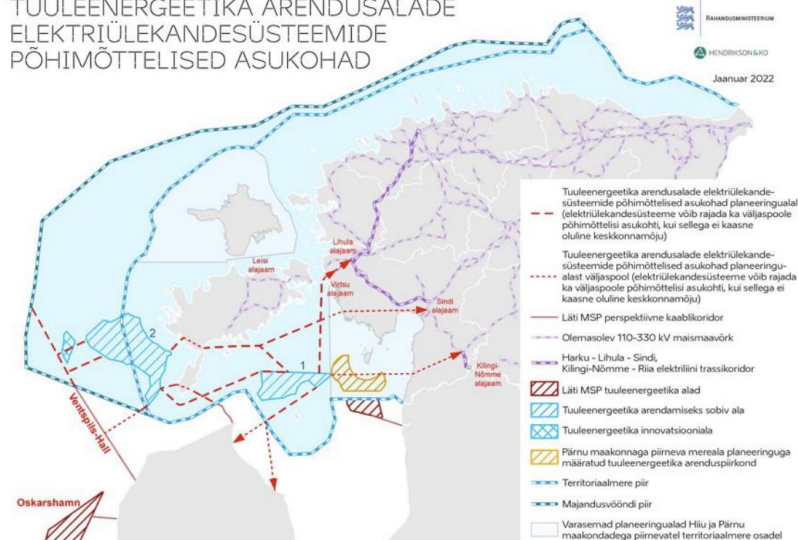
6. Vabariigi Valitsus kehtestas 12.05.2022 korraldusega nr 146 üleriigilise planeeringu Eesti mereala ja sellega piirneva rannikuala, samuti majandusvööndi teemaplaneeringu (edaspidi **Eesti mereala planeering**).¹

Eesti mereala planeeringuga määrati kindlaks tuuleenergeetika arendamiseks sobivad alad (Eesti mereala planeeringu seletuskirja (dtl-d 1546-1626) skeem nr 5.6.4.1 lk-l 48, dtl 1593). SWE kavandatav meretuulepark paikneks tuuleenergeetika arendamiseks sobival alal nr 2.

Eesti mereala planeeringu seletuskirja skeemil 5.6.6.1 (lk 57, dtl 1602) on välja toodud tuuleenergeetika arendusalade elektriülekandesüsteemide põhimõttelised asukohad ja ühendused maismaa energeetikavõrgustikuga. Seejuures on märgitud, et elektriülekandesüsteeme võib rajada ka väljaspoole põhimõttelisi asukohti, kui sellega ei kaasne oluline keskkonnamõju.

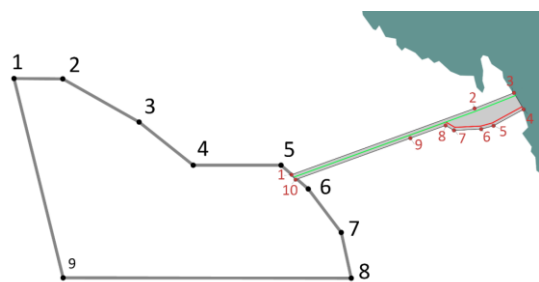
¹ Kehtestamise korraldus on kättesaadav Riigi Teatajas aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/317052022002> (15.01.2026).

TUULEENERGEETIKA ARENDUSALADE
ELEKTRIÜLEKANDESÜSTEEMIDE
PÕHIMÖTTELISED ASUKOHAD

Skeem 5.6.6.1 Tuuleenergeetika arendusalade elektritulekandesüsteemide põhimõttelised asukohad ja ühendused maismaa energeetikavõrgustikuga. Väljavõte Eesti mereala planeeringu seletuskirja lk-lt 57, dtl 1602.

7. SWE esitas 07.10.2022 tehtud uuringute tulemustest lähtuvalt taotluse hoonestusloa ala korrigeerimiseks ja laiendamiseks summaarse kogupindalaga kuni 197,5 km², so ala suurenemise ca 18,6% ulatuses (dtl-d 100-110). Taotletav ala paiknes Eesti mereala planeeringuga tuuleenergeetika arendamiseks sobiva ala piires. Samuti oli taotletav ala hõlmatud juba SWE meretuulepargi KMH programmis käsitatud alaga (põhialternatiiv 2).
8. Vabariigi Valitsus rahuldab 22.02.2024 korraldusega nr 50 SWE 07.10.2022 taotluse ja muutis Vabariigi Valitsuse 28.05.2020 korraldust nr 183, suurendades hoonestusloa menetlusega hõlmatud meretuulepargi rajamiseks vajaliku avaliku veekogu ala ning määrates selle suuruseks 197,5 km² (dtl-d 135-152). 22.02.2024 korralduse nr 50 kohaselt tuleb täiendaval avaliku veekogu koormataval alal hinnata keskkonnamõju 28.05.2020 korraldusega nr 183 algatatud KMH menetluses.
9. SWE esitas 02.04.2024 TTJA-le avalduse meretuulepargist Saaremaani kulgeva kaablitrassi koridori asukoha täpsustamiseks (**Lisa 3**). Avalduse kohaselt on merekaabli koridori laius orienteeruvalt 300 m, mis on vajalik kuni 4 paralleelse kaabli paigutamiseks. Merekaabli koridori kaldalähedasel alal on maabumiskoha piirkond mõnevõrra laiem, et võimaldada optimaalset asukohta, arvestades muuhulgas maismaale rajatava Eleringi liitumise asukohaga, mis selgub 15.02.2024 algatatud riigi eriplaneeringu raames. Avalduses esitatud koordinaatidega piiritletud ala pindala on ca 12 km², millest otseselt kaablite alla jääv pindala on ca 0,019 km².

Väljavõte 02.04.2024 esitatud avaldusest.

10. Kliimaministeerium kiitis 10.06.2024 kirjaga nr 7-12/24/781-11 SWE meretuulepargi KMH aruande heaks (dtl-d 727-732). Heakskiidetud KMH aruande (dtl-d 442-725) kohaselt soovib SWE rajada maksimaalselt kuni 100 elektritulekuga tuuleelektrijaama ehk meretuuleparki võimsusega kuni 1400 MW Saaremaa lääneranniku piirkonnas territoriaalmeres ning ülekandesüsteemi kuni liitumiseni üldise elektrisüsteemiga (põhivõrguga) (dtl-d 448, 450). KMH aruandes on välja toodud, et meretuulepargi käitamiseks ja toodetava elektri suunamiseks elektrivõrku vältimatult on vajalik rajada veekaabelliinide süsteem ning ühendus põhivõrguga. KMH aruandes tegeletakse meretuuleparki üldise

elektrisüsteemiga ühendava ülekandesüsteemi erinevate tehniliste lahenduste ja ruumiliste asukohtadega eeskätt merealal (dtl 452).

11. TTJA algatas 07.11.2024 otsusega nr 1-7/24-366 hoonestusloa menetluse SWE 02.04.2024 esitatud ning 19.04.2024, 23.04.2024 ja 17.07.2024 täiendatud hoonestusloa taotluse alusel avaliku veekogu põhja koormamiseks meretuulepargi ühenduskaablitega Saaremaa läänerrannikul (dtl-d 7222-7232). Sama otsusega jättis TTJA hoonestusloa menetluses KMH algatamata, kuna kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju ning kavandatav tegevus eraldi või koos muude tegevustega ei mõju ebasoodsalt Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärkidele. TTJA järelalus põhines SWE meretuulepargi KMH aruandel, milles on asjakohaselt ja piisavalt hinnatud kõiki meretuulepargi rajatise (sh ühenduskaableid), mille ehitamisel või ehitamise järgselt võib kaasneda keskkonnamõju. Otsuse lisaks 2 on SWE meretuulepargi ühenduskaablite rajamise KMH eelhinnang (dtl-d 7200-7221).
12. Vabariigi Valitsus andis 21.05.2025 korraldusega nr 95 SWE-le hoonestusloa avaliku veekogu põhja koormamiseks meretuulepargiga Saaremaa läänerrannikul (dtl-d 743-753). Korralduse kohaselt on koormatava ala pindala 197,5 km².
13. TTJA andis 21.10.2025 otsusega nr 1-7/25-378 SWE-le hoonestusloa avaliku veekogu põhja koormamiseks meretuulepargi ühenduskaablitega Saaremaa läänerrannikul (dtl-d 6580-6594). Otsuse kohaselt on koormatava ala pindala kokku 11 870 717 m², suurim lubatud ehitusalune pind on 25 000 m², maksimaalne kaevise laius 1 m, maksimaalne kaabli sügavus merepõhja setetes 2 m ning suurim lubatud ehitiste arv neli elektrikaablit koos sidekaablitega.

MENETLUSE SENINE KÄIK

14. MTÜ KARALA-PILGUSE HOIUALA SELTS esitas 21.11.2025 Tallinna Halduskohtule kaebuse, millega palub tühistada TTJA 21.10.2025 otsuse nr 1-7/25-378 (haldusasi nr 3-25-4359).
15. Halduskohus võttis 22.12.2025 määrusega MTÜ KARALA-PILGUSE HOIUALA SELTS kaebuse menetlusse, tunnistas vastustajaks TTJA, kohustas vastustajat esitama seisukohta kaebusele hiljemalt 28.01.2026, kaasas kolmanda isikuna menetlusse SWE, andis kolmandale isikule võimaluse esitada seisukohad kaebusele hiljemalt 28.01.2026 ning liitis haldusasjad 3-25-2087 ja 3-25-4359 ühte menetlusse, määraates haldusasja numbriks 3-25-2087.
16. Kolmas isik esitab käesolevaga vastuse MTÜ KARALA-PILGUSE HOIUALA SELTS kaebusele, mis on esitatud TTJA 21.10.2025 otsuse tühistamiseks. Kokkuvõtvalt on kolmas isik seisukohal, et kaebus tuleb jätta rahuldamata.

PÕHJENDUSED

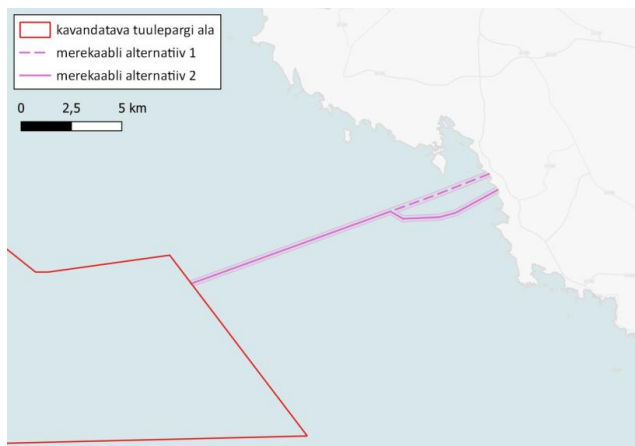
- **Ühenduskaablite keskkonnamõjusid hinnati SWE meretuulepargi mõjude hindamise raames**
17. Ebaõige on kaebaja väide, nagu oleks SWE meretuulepargi kavandamisel selle keskkonnamõju hindamisel jupitatud projekt osadeks ja hinnatud keskkonnamõju igale osale eraldi.
  18. SWE meretuulepargi kaablid, sh kaablite maismaani jõudev osa (edaspidi **ühenduskaablid**) olid SWE 2015 esitatud hoonestusloa taotluse osa (dtl-d 42-71). Vabariigi Valitsus algatas 28.05.2020 korraldusega nr 183 SWE taotluse alusel hoonestusloa menetluse ja KMH (dtl-d 76-78). **SWE meretuulepargi hoonestusloa menetluses läbi viidud KMH hõlmas ka ühenduskaablite mõjude hinnangut.** Seega vastupidiselt kaebaja väitele hinnati meretuulepargi mõju koostoimes ühenduskaabli mõjuga ühes menetluses.
  19. SWE meretuulepargi heakskiidetud KMH programmi kohaselt kavandas SWE maksimaalselt kuni 100 elektrituulikuga tuulepargi võimsusega kuni 1400 MW arendamist Saaremaa läänerranniku piirkonnas territoriaalmeres ning ülekandesüsteemi **kuni liitumiseni üldise elektrisüsteemiga (põhivõrguga)** (lk-d 4-5, 7, dtl-d 5228-5229, 5231).

KMH programmi kohaselt on *tuulikute maksimaalne arv meretuulepargis kuni 100 (sõltub tuuliku suurusest ja ala sees olevast paigutusest), tuuliku rootori diameeter on eeldatavalt 250-280 m, mis tingib tuuliku maksimaalse kõrguse kuni 310 m). Meretuulepargi maksimaalne orienteeruv võimsus on kuni 1400 MW (lk 7, dtl 5231).* KMH programmi kohaselt toimub **liitumine Eesti põhivõrguga Elering AS**

poolt SWE-le 23.03.2021 väljastatud tehniliste tingimuste kohaselt erinevates võimalikes asukohtades Virtsu-Lihula suunal, Kilingi-Nõmme suunal või Saaremaal. Elering AS on väljastanud tehnilised tingimused kuni 1400 MW võimsusega tuulikupargile (lk 13, dtl 5237).² KMH programmis on käsitatud erinevaid elektri ülekandesüsteemi asukohti (lk-d 15-18, dtl-d 5239-5242). Programmis on välja toodud uuringute ja detailsemat käsitust vajavate teemade nimekiri ja lühikirjeldus (lk-d 83-90, dtl-d 5307-5314). Muuhulgas on välja toodud, et merepõhja ehitus-geoloogilise uuringu teostamise vajadus võib tekkida ka ranniku lähedases tsoonis ehk merekaablite randumiskohtades (lk 87, dtl 5311).

20. SWE meretuulepargi heakskiidetud KMH aruandes on samuti välja toodud, et SWE kavandab maksimaalselt kuni 100 elektrituulikuga meretuulepargi, võimsusega kuni 1400 MW, arendamist Saaremaa läänerranniku piirkonnas territoriaalmeres ning **ülekandesüsteemi kuni liitumiseni üldise elektrisüsteemiga (põhivõrguga)** (dtl-d 448 ja 450). KMH aruande kohaselt tegeletakse selles aruandes meretuuleparki üldise elektrisüsteemiga ühendava ülekandesüsteemi erinevate tehniliste lahenduste ja ruumiliste asukohtadega eeskätt merel, **veekaabelliini rajamiseks taotletava ala asukoht ja võimalikud merekaabli asukoha alternatiivid on näidatud joonisel 2.3-1** (dtl 452).

JOONIS 2.3-1. KAVANDATAVA SWE MERETUULEPARGI ÜHENDAMISEKS VAJALIKUD PÕHIMÕTTELISED KAABLIKORIDORIDE ASUKOHAID MERES

Väljavõte SWE meretuulepargi KMH aruandest (dtl 453).

KMH aruandes on välja toodud, et KMH koostamisse kaasatud kalastiku ekspertide hinnangul kulgeks põhjapoolne kaablikoridor Pilguse lahesopi lähedal madalas vees ning ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt tuleks vältida liiga lähedale Pilguse suudme ette potentsiaalse häiringu teket, kuna Pilguse laht on olnud kaladele oluline koelmuala. Seega töötati välja ka rannikule lähemas osas lõunapoolne võimalik kaablikoridori ala, mis kulgeb Kotlandi küla rannikule ehk merekaabli alternatiiv 2 (dtl 453). Samuti on KMH aruandes selgitatud, et lähtuvalt riigi poolsest põhivõrgu arendamisest langes ära vajadus käsitleda KMH aruandes muid võimalikke põhivõrguga liitumise alternatiive nt Virtsu või Kilingi-Nõmme suunal. Samuti selgus KMH koostamise raames ja samaaegselt teostatud muude analüüside tulemusel, et pikk merekaabel (nt ümber Sõrve poolsaare) on tehniliselt keerukas, ebamõistlikult kulukas ja tõenäoliselt kaasneb sellega suurem keskkonnamõju. Seega, kuna selgus, et tegemist ei ole realistlike alternatiividega, siis loobuti nimetatud alternatiivide detailsest hindamisest. **Meretuulepargist kuni liitumispunktiini rajatakse veekaabelliin ja maismaal kulgevat elektriülekandesüsteemi hõlmav lahendus. Meretuulepargi veekaabli võimalikke asukohti ja tehnilisi lahendusi hinnatakse käesoleva KMH aruande osana** (dtl 454).

21. Täpsemalt on ühenduskaabli lahendust ja ulatust selgitatud KMH aruande ptk-s 2.5.5 (dtl-d 461-462) ja 2.6.2 (dtl-d 463-465), samuti KMH aruande lisa 1 „Saaremaa avamere tuulepargi ehitamine. Ülevaade Saaremaa meretuulepargi eeldatavast ehitustegevusest. Aruanne. 21.07.2023 (eestikeelne tõlge)“ (Lisa 4) ptk-s 7 (lk-d 47-50).
22. Eeltoodust tulenevalt on ebaõige kaebaja väide, nagu oleks lülitatud ühenduskaablite hoonestusloa ala SWE meretuulepargi KMH menetlusse alles pärast KMH aruande avalikustamist. **Ühenduskaablid olid SWE meretuulepargi KMH menetluses KMH algatamisest arvates, sh KMH programmi heakskiitmisel.**

² Elering AS on tehnilisi tingimusi aja jooksul uuendanud. Viimased tehnilised tingimused on antud 12.08.2025. Uuendatud tehnilised tingimused toovad iga korraga järjest tõenäolisemalt välja liitumise võimaluse Elering AS-i alajaamas Lääne-Saaremaal.

23. Põhimõttelised kaablikoridoride asukohad kavandatakse tuuleparkide, sh SWE tuulepargi ühendamiseks maismaa ülekandevõrguga määrati Eesti mereala planeeringuga. Eesti mereala planeeringu seletuskirja ptk-i 5.6.6 kohaselt on kaablikoridoride põhimõtteliste asukohtade määramine vajalik strateegilisel tasandil mõjude hindamiseks, et veenduda planeeringu elluviidavuses. Samal otstarbel määrati koridoride hinnanguliseks laiuks 200 m. Reaalne merepõhja ruumivajadus, tehniline lahendus ja täpne paiknemine selgub loamenetluse staadiumis. Mõjude hindamine on läbi viidud merealal kaablikoridoride põhimõtteliste asukohtadele (lk 56, dtl 1601). Seega läbisid meretuuleparke maismaaga ühendavate kaablikoridoride asukohad, sh SWE ühenduskaabli asukoht, keskkonnamõju strateegilise hindamise juba ka Eesti mereala planeeringu koostamise raames. Riigikohus on selgitanud, et merre tuuleenergia tootmise alade planeerimisel strateegilisest vaatenurgast tuleb hinnata ka nende alade jaoks vältimatult vajalike merekaablite mõjusid, arvestades nii kaablikoridoride omavahelist koostoimet kui ka koostoimet tuulikuparkide ja maismaaga.³ KSH eesmärk on mõjutada arendustegevuse alternatiivide valikut otsustusprotsessi varases staadiumis, kui on veel võimalik analüüsida erinevaid alternatiive ja seeläbi mõjutada strateegilisi valikuid; KMH puhul on üldjuhul keskseks küsimuseks, kuidas konkreetset arendustegevust teoks teha.⁴
24. Kuna SWE kavandatud tuulepark SWE paikneks Eesti mereala planeeringuga tuuleenergeetika arendamiseks sobival alal nr 2 ning ühenduskaablite kavandatud asukoht järgiks Eesti mereala planeeringuga tuuleenergeetika arendusalade elektrisüsteemide põhimõttelisi asukohti ja ühendust maismaa energeetikavõrgustikuga, on ebaõige ka kaebaja väide, nagu ei oleks kaablipaigutusi arvestatud tuuleparkidele optimaalse asukoha leidmisel. Need strateegilised valikud tehti ära juba Eesti mereala planeeringus, mille koostamisel arvestati KSH tulemusi.

– **Vastustajal oli õigus tugineda SWE meretuulepargi KMH-le**

25. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 11 lg 6 kohaselt jätab otsustaja KMH algatamata, kui eelhinnangust selgub, et keskkonnamõju on KMH või KSH käigus juba asjakohaselt hinnatud, asjaolud ei ole olulisel määral muutunud ja otsustajal on tegevusloa andmiseks piisavalt teavet.
26. Praegusel juhul andis vastustaja eelhinnangu, millest selgus, et ühenduskaablite keskkonnamõju on SWE meretuulepargi KMH käigus asjakohaselt juba hinnatud, asjaolud ei olnud olulisel määral muutunud ja vastustajal oli hoonestusloa andmiseks piisavalt teavet. SWE meretuulepargi KMH oli ühenduskaablite keskkonnamõju eelhinnangu andmise ajaks Kliimaministeeriumi poolt heakskiidetud, see tähendab tunnistatud nõuetele vastavaks. Järelikult oli SWE meretuulepargi KMH-le tugineda võimalik ja õiguspärane.
27. Seetõttu on asjakohatud kaebaja väited, mis puudutavad seda, et vastustaja poolt hoonestusloa otsuses viidatud uuringud teostati juba enne 07.11.2024, mil alustati ühenduskaablite hoonestusloa menetlust. KeHJS § 11 lg 6 võimaldab tugineda varasemale KMH-le. Mitmekordse keskkonnamõju hindamise vältimise vajadust on rõhutatud ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/52/EL, millega muudeti direktiivi 2011/92/EL (edaspidi **KMH direktiiv**) preambula p-s 32. Selle teises lauses on öeldud, et mitmekordse hindamise vältimiseks tuleks vajaduse ja võimaluse korral võtta arvesse liidu õigusaktide või siseriiklike õigusaktide alusel korraldatavate muude hindamiste tulemusi.

– **Ühenduskaabli keskkonnamõjusid on meretuulepargi KMH-s hinnatud asjakohaselt ja piisavalt**

28. SWE meretuulepargi KMH aruande koostamiseks teostati vajalikud uuringud, sh Vabariigi Valitsuse 28.05.2020 korraldusega nr 183 määratud uuringud. Uuringud hõlmasid ka ühenduskaablite ala. Näiteks hüdro meteoroloogia ja hüdrodünaamika mudelid tehti tervele merealale, sh ühenduskaablite alale; geofüüsikalised uuringud, merepõhja geoloogia, geomorfoloogia, setete pindalalise leviku ja tüübi määramiseks viidi läbi nii tuulepargi alal kui ka ühenduskaablite trassil 60 m laiuks kuni 10 m sügavusjooneni. Ühenduskaablite alal tehti eraldi uuringud elupaikade ja kalastiku jaoks (KMH aruande lisad 3.13 ja 3.20, dtl-d 5967-5990 ja 5991-6026).
29. SWE meretuulepargi KMH-s hinnati ühenduskaablite mõju nii kalastikule, sh elektromagnetvälja hüpoteetilist mõju, mõju merepõhja elustikule ja mereelupaikadele ning mõju kaitstavatele loodusobjektidele. Seejuures hinnati nimetatud mõjusid kahe alternatiivse kaabli asukoha osas (nn põhjapoolne ja lõunapoolne). KMH aruande lk-l 136 (dtl 577) on välja toodud, et ühenduskaabli

³ RKHKo 08.08.2018, 3-16-1472/92, p 32.

⁴ RKHKo 08.08.2018, 3-16-1472/92, p 24.

lõunapoolse alternatiivse koridori pakkusidki välja kalastiku eksperdid ning seda just arvestades Pilguse lahe piirkonna olukorda. Esialgne põhjapoolne ühenduskaabli asukoht oleks jäänud vahetult Pilguse lahe ette ja võimalik, et takistanud lahte kalade sisseujumise niigi piiratud võimalusi. Seetõttu lisati esialgsele ühenduskaabli koridorile lõunapoolne alternatiivne koridor. Lisaks pakkusid kalastiku eksperdid uuringus välja ka lahenduse, mis aitaks koostöös tuulepargi arendustöödega parendada Pilguse lahe ja kalastiku seisundit.

30. Kaebuse põhjenduste p-i 46 kohaselt on kaabli asukoha alternatiiv 1 ehk Pilguse lahe suudmesse jääv ühenduskaabli asukoht tõenäolisem. Kaebaja ei ole põhjendanud, miks tema arvates on ühenduskaabli asukoha alternatiiv 1 tõenäolisem või millisele dokumendile tuginedes ta sellise järelduse on teinud. Kaebaja on samas kaebuse põhjenduste p-s 81 välja toonud, et hoonestusloa eelnõus on tõdetud, et see, milline alternatiiv on eelistatum, selgub lõplikult maismaal Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringuga tehtavatest valikutest ja otsusest. Nii on öeldud ka vaidlusaluses hoonestusloas (dtl 6581). Seega on kaebaja väited alusetud ja samas vastuolulised.
31. KMH aruande lk-l 79 (dtl 520) on välja toodud, et *ühenduskaablite trassikoridore iseloomustamiseks on kasutatud Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi põhjaelustiku andmebaasis olevaid merepõhja substraadi ja elustiku katvuse andmeid välitöödelt 08.05.2019 kuni 06.06.2019 projektist mereRITA ning sama projekti käigus modelleeritud kaardikihte. Ühenduskaabli hinnatud uuringualana vaadati 400 m laiust polügooni ehk neli paralleelset kaablit ja välimistele kaablitele rakendati täiendav 50 m puhver. Ühenduskaabel jaguneb selle idaosa madalamatel aladel kaheks alternatiivseks trassiks – põhja- ja lõunapoolseks. Lõunapoolse ühenduskaabli (merekaabli alternatiiv 1) ala kohta on kogutud täiendavad andmeid merepõhja elupaikade ja põhjaelustiku välitöödel 10.-11. juuli 2023 (vt lisa 3.20).*
32. KMH aruande lisaks 3.20 on Tartu Ülikooli Eesti Mereinsituudi „SWE tuulepargiala maismaaga ühendava kaablitrassi merepõhja elustiku ja -elupaikade uuring. 15.12.2023“ (dtl 5991-6026). KMH aruandes lk-l 81 (dtl 522) on välja toodud, et *MereRITA uuringu andmetele tuginedes ja lõuna trassil läbiviidud välitööde andmetest lähtuvalt ei erine ühenduskaabli idapoolses madalamatel aladel lõuna- ja põhjapoolne trass elupaikade leviku osas oluliselt (joonis 3.4-9).*
33. Seega on SWE meretuulepargi KMH-s käsitletud mõlemad trassi alternatiive.
34. Kaebaja on kaebuses välja toonud, et tuulepargiala maismaaga ühendava kaablitrassi merepõhja elustiku ja elupaikade uuringu (15.12.2023) uuringuala käsitles ainult ühenduskaabli alternatiivi 2.
35. See asjaolu ei tähenda, et KMH on läbi viidud puudulikult. KeHJS § 20 lg 1 kohaselt tuleb KMH aruande koostamisel lähtuda eelkõige vastavaks tunnistatud KMH programmist. SWE tuulepargi KMH programmi kohaselt tuli mõju osas merepõhja elupaikadele ja põhjaelustikule koostada eksperthinnang varasemate uuringute, teaduskirjanduse ning selle KMH käigus teostatava uuringu põhjal (KMH programmi lk 56). SWE tuulepargi KMH aruandes ongi seda tehtud – järelduste tegemisel on tuginetud nii varasematele uuringutele (eelkõige 2019. aasta projekti mereRITA käigus kogutud andmetele), teaduskirjandusele kui KMH käigus läbi viidud merepõhja elustiku ja elupaikade uuringule. Koosmõjus muude andmetega oli piisavalt andmeid KMH aruandes järelduste tegemiseks mõjude kohta merepõhja elustiku ja -elupaikade kohta ka ühenduskaabli põhjapoolsema alternatiivi alal.
36. Seda, et KMH aruandes ei pea järelduste tegemisel tuginema üksnes sama KMH raames läbi viidud uuringutest saadud andmetele, kinnitab ka KeHJS § 20 lg 3, mille kohaselt tuleb keskkonnamõju hindamisel arvesse võtta üldtunnustatud keskkonnamõju hindamise alaseid teadmisi ja hindamismetoodikat ning varasemate asjakohaste hindamiste tulemusi. KMH aruande koostamisel hindamise dubleerimise vältimise vajadust rõhutab ka KMH direktiivi art 5 lg 1 viimane lause (muudetud direktiiviga 2014/52/EL), mille kohaselt tuleb KMH aruande koostamisel võtta arvesse teiste asjaomaste hindamiste kättesaadavaid tulemusi.
37. Eeltoodust tulenevalt on põhjendamatu ka kaebaja etteheide, nagu ei oleks piisavalt uuritud, kuidas võiks SWE kaablitrassi poolt tekitatav elektromagnetkiirgus mõjutada Pilguse lahe kalastikku. SWE meretuulepargi kaablitrassi võimaliku ihtüoloogilise ja kalandusliku mõju uuringu aruande (KMH aruande lisa 3.13, dtl-d 5967-5989) kohaselt ei viidud selle uuringu käigus läbi vastavaid eksperimente, vaid anti hinnang tuginedes teaduskirjandusele (dtl 5986). SWE tuulepargi KMH programmi kohaselt tuli mõju hindamiseks kalastikule koostada eksperthinnang varasemate uuringute, teaduskirjanduse ja sama KMH käigus teostatavate uuringute põhjal. KMH aruandes on lk-del 145-146 (dtl-d 586-587) käsitatud elektromagnetvälja mõju kalastikule, tuginedes teaduskirjandusele, ning on tehtud ettepanekud, kuidas SWE tuulepargi puhul vähendada merekaablitest emiteeruva elektromagnetvälja potentsiaalset negatiivset mõju kalastikule. Vaidlustatud hoonestusloa andmisel on vastavate ettepanekutega arvestatud ning sätestatud need hoonestusloa kõrvaltingimustena (dtl 6592). Seega

vastas KMH aruanne ka elektromagnetkiirguse mõjude hinnangu osas KMH programmile ning järelduste tegemisel võis tugineda teaduskirjandusele.

38. Arusaamatuks jääb, mida heidab kaebaja ette oma väites, et kaablitrassi ihtüoloogilise ja kalandusliku mõju uuringu aruandes toodud väide, et Pilguse laht on täielikult sulgunud, on väär. Kaebaja väitel ei ole see täielikult sulgunud. Viidatud uuringu aruandes on välja toodud, et kalastiku olukorra parendamiseks tuleks lahe suue uuesti lahti kaevata (dtl 5987). Kui kaebaja väitel ei ole lahe suue täielikult sulgunud, siis on tegelik olukord parem ja võimalik negatiivne mõju kalastikule väiksem, kui uuringus on välja toodud.
39. Ebaõige on kaebaja väide, nagu oleks käsitlemata ühenduskaabli paigaldamisest tekkiva väljakaevatud materjali, sh setete võimalik mõju.
40. SWE meretuulepargi KMH aruandes on lk-del 56-58 (dtl 497-499) välja toodud, et *tuulepargi ehitustööde käigus vabanevate setete mõju hindamiseks loodi DHI AS poolt uuritava piirkonna 3D hüdrodünaamiline mudel (MIKE 3 FM), mis põhineb samasugusel kogu Läänemerd hõlmaval mudelil HD_{DKBS2}. Mudeli valideerimiseks kasutati ptk-s 3.1.1 kirjeldatud SWE tuulepargi arendusalal läbi viidud hüdrograafiliste mõõdistuste andmeid hoovuste suuna ja kiiruse, lainetuse, veetaseme, veetemperatuuri ja soolsuse kohta. /.../ Mudel käsitleb ainult peeneid osakesi, kuna jämedamad osakesed sadestuvad koheselt peale vabanemist kohapeal. /.../ Väljundina koostati hajumiskaardid kolme erineva vundamendi alternatiivi kohta, arvestades kaht erinevat setete/heljumi vabanemise veeikihti – merepõhjas ja veesamba keskel. /.../ Tuulepargi siseste kaabliühenduste rajamisel vabanevate merepõhja setete arvestuslik kogus on kõigi stsenaariumite puhul ühensugune ehk 5088 tonni. /.../ Proportsionaalsust arvestades vabaneb ühenduskaabli rajamisel suurusjärgus 1500 tonni setteid.*
41. KMH aruande lk-l 89 (dtl 530), kus on kirjeldatud ühenduskaablite rajamise tehnoloogiaid ning nendega avalduda võivaid mõjusid, on välja toodud, et *merepõhja häiringutena tuleb arvestada eelkõige kaablite paigaldamisega kaasneva heljumi levikut ja merepõhja liikuvate ehitusmasinate mehaanilist mõjutust. Heljum avaldab merepõhja elustikule kaablitrassi naabruses lühiajalist (heljumi tekke ajaga seotud) mõju, mis sõltub suuresti tööde teostamise ajast ja heljumi looduslikust foonist. Madalas vees (alla 6 m sügavuses) olevad elupaigad on pideva aktiivse lainetuse mõju all ja karidelt (joonis 3.4-7 kalju ja kivid) ning kalda lähedastel liivamadalatel olevatelt pika meriheina kooslustelt kantakse heljum lainetuse poolt kiiresti ära. Seega on mõjud põhjaelustikule seoses heljumiga ebaolulised ja ajutised.* KMH aruande lk-l 90 (dtl 531) on märgitud, et *kuigi ühenduskaablite rajamisel olulisi negatiivseid mõjusid ei tuvastatud, siis võimalike kaasnevate mõjude minimeerimiseks tuleb rakendada loodusdirektiivi elupaigatüüpidel järgmisi leevendusmeetmeid.* Sellele järgneb loetelu leevendusmeetmetest. Samad leevendusmeetmed on sätestatud vaidlustatud hoonestusloal kõrvaltingimustena (dtl 6591).
42. Lisaks sellele on heljumiga kaasneva mõju osas KMH aruandes lk-l 146 (dtl 587) välja toodud, et heljumiga kaasnevad mõjud tekivad ainult tuuleparkide ehitusfaasis (vundamentide paigaldamisel ja elektrikaablite matmisel merepõhja) ja seega on nende mõju suhteliselt lühiajaline ja välditav näiteks ehitustööde teostamisega kudeaja välisel ajal. Leevendusmeetmena on välja toodud, et soovitav on kavandada ühenduskaabli paigaldamine madalal merealal väljapoole kalade kudeperioodi 15. aprillist 15. juunini (KMH aruande lk 147, dtl 588). Samasisuline tingimus on lisatud ka vaidlustatud hoonestusloale (dtl 6592).
43. Seetõttu on põhjendamatult kaebaja väide, et uurimata on see, kuidas ja kuhu kanduvad merekaabli süvendamisest tekkinud merepõhjast väljakaevatud materjal, sh setted ja kui palju seda on ning kuidas see rannajoont mõjutab. **SWE meretuulepargi KMH-s on läbiviidud uuringutele tuginedes jõutud järeldusele, et ühenduskaablite rajamisega kaasnev mõju on lühiajaline ning olulisi negatiivseid mõjusid ei kaasne. Võimalike kaasnevate mõjude minimeerimiseks nähti siis ette leevendusmeetmed. Vaidlustatud hoonestusloas on KMH-s ette nähtud leevendusmeetmetega arvestatud.**
44. Seoses kaebaja etteheidetega, mis puudutavad Keskkonnaameti tellimusel 10.06.2025 valminud Taltech-i tööd „Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele (sh vee kvaliteedile) meretuuleparkide rajamisel“, jääb arusaamatuks, kas kaebaja heidab ette seda, et ühenduskaablite hoonestusloa menetluses ei viidud läbi eraldiseisvalt KMH menetlust, või seda, et SWE meretuulepargi KMH menetluses läbi viidud uuringud ei olnud piisavad. See jääb kaebaja väidetest ebaselgeks.
45. Nagu kolmas isik eelnevalt välja tõi, ei olnud ühenduskaablite hoonestusloa menetluses eraldiseisvalt KMH läbiviimine nõutav, sest SWE meretuulepargi KMH menetluses hinnati mõjusid ka ühenduskaabli alale. Seetõttu ei ole oluline ka see, kas ühenduskaablitel eraldiseisvalt on eeldatavalt oluline mõju

KeHJS § 6 lg 1 p-de 5 või 17 alusel. KeHJS § 6 lg 1 sätestab, milliseid tegevusi tuleb käsitada olulise keskkonnamõjuga tegevustena, mille puhul tuleb läbi viia KMH. Praegusel juhul on KMH läbi viidud.

46. SWE tuulepargi KMH menetluses ei olnud kaebaja viidatud TalTechi koostatud metoodikast juhindumine kohustuslik. Esiteks ei olnud SWE meretuulepargi KMH läbiviimisel nimetatud dokumenti veel olemas ning teiseks ei ole tegemist õiguslikult siduva dokumendiga. Riigikohus on näiteks Natura 2000 alade hindamise juhendite kohta öelnud, et tegu on õigusnormide tõlgendamist abistavate halduseeskirjadega, kuid sama lahendi kohaselt tuleb ka nendes juhendites antud soovitusesse suhtuda kriitiliselt, sest need võivad sisaldada soovitusi, mis ei ole õigusnormidega kooskõlas.⁵ Seega ei saa vaikumisi iga metoodikat pidada õiguspäraseks ja järgimiseks kohustuslikuks. Nende eesmärk on vaid abistada hindamise läbiviimist.
47. SWE meretuulepargi KMH läbiviimisel tugineti Helsingi komisjoni Läänemere merekeskkonna kaitse komisjoni dokumendile „HELCOMi suunised süvendamisel saadud materjali merre kaadamiseks (vastu võetud juuni 2007) ja merre kaadatud materjalist teavitamise vorm (vastu võetud HELCOM MONAS 9. oktoobril 2006)“.⁶ Selle kohaselt ei olnud antud piirkonnas vajalik proove võtta, sest polnud põhjust arvata, et mingitki reostust võiks esineda. KMH ptk 3.3.1 (lk 62, dtl 503) kohaselt on merevee kvaliteedi osas tegemist Läänemere avaosa idaosa tüüpilise alaga, kus maismaa sissevoolude mõju praktiliselt puudub. KMH ptk 3.3.3 kohaselt (lk 63, dtl 504) *näitasid nii läbi viidud merevee kvaliteedi uuringud kui ka setete analüüs (ptk 3.2.2), et setete seisund alal on hea, lämmastikku (N) alal peamiselt ei ole ja fosfori (P) kogused on väga väikesed. Tegemist on Läänemere avaosa idaosa tüüpilise alaga, kus maismaa sissevoolude mõju praktiliselt puudub (otsene toitainete sissevool maismaalt on minimaalne, lokaalseid reostusallikaid ei ole, mere muu kasutus on väheintensiivne). Seega ei ole tegemist akumulatsioonialaga, kus võiks eeldada olulisel määral ohtlike ainete ja toitainete akumulustumist ning nende vabanemist veesambasse koos heljumiga.*
48. Nagu eelpool sai välja toodud, loodi SWE meretuulepargi KMH käigus uuritava piirkonna 3D hüdrodünaamika mudel, mille valideerimiseks kasutati SWE tuulepargi arendusalal läbi viidud hüdrograafiliste mõõdistuste andmeid hoovuste suuna ja kiiruse, lainetuse, veetaseme, veetemperatuuri ja soolsuse kohta (KMH aruanne lk 56, dtl 497). Selle alusel jõuti järeldusele, et ühenduskaablite paigaldamisel tekib 1500 t heljumi, mis on alla 1000 m³. Kaebaja viidatud TalTechi metoodika kohaselt tuleks heljumi leviku modelleerimine teostada kogumahu puhul üle 10 000 m³, alla selle võib kaaluda heljumi levikule hinnangu andmist ka eksperthinnangu abil, st spetsiaalset modelleerimist teostamata.
49. KeHJS § 22 lg 5 p-de 1 ja 3 kohaselt peab KMH aruanne vastama KMH programmile ning olema asjakohane ja piisav tegevusloa andmiseks. Üksnes asjaolu, et kaebaja toob välja uuringud, mida metoodika kohaselt tuleb läbi viia, ei tähenda, et SWE meretuulepargi KMH ei olnud asjakohane ja piisav. Uuringute eesmärk on anda sisendit kavandatava tegevusega kaasneva olulise keskkonnamõju prognoosimiseks. SWE meretuulepargi KMH menetluses teostati kõik uuringud, milleks kohustas Vabariigi Valitsuse 28.05.2020 otsus nr 183, millega hoonestusloa menetlus ja keskkonnamõju hindamine algatati, ning heakskiidetud KMH programm. Kaebaja ei ole veenvalt põhistanud, et mingid mõjud on jäänud uurimata või on neid uuritud ebapiisavalt.
50. Põhjendamatud on kaebaja väited, mis puudutavad KMH aruande muutmist pärast KMH aruande avalikku väljapanekut. KeHJS § 21 lg 4 kohaselt vaatab otsustaja 21 päeva jooksul avalikust arutelust arvates läbi avalikustamise käigus esitatud ettepanekud, vastuväited, küsimused ja asjaomaste asutuste seisukohad ning annab arendajale ja juhtekspertidele oma seisukoha KMH aruande asjakohasuse ja piisavuse kohta, arvestades avalikustamise tulemusi ning asjaomaste asutuste seisukohti. KeHJS § 21 lg 5 kohaselt annab arendaja KMH aruande avaliku väljapaneku ajal ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi esitatud isikutele tagasisidet, kas nende arvamust arvestati või mitte. KeHJS § 22 lg 1 kohaselt esitab arendaja kuue kuu jooksul pärast KMH aruande avalikku arutelu KMH aruande otsustajale nõuete vastavuse kontrollimiseks. Seega tulebki KMH aruannet pärast avalikku väljapanekut vajadusel muuta vastavalt avalikul väljapanekul esitatud tagasisidele.

– **Väidetav oluline negatiivne mõju hoiualale**

51. Kaebaja etteheited seoses tuulikute vundamentide asukohtadest eemaldatavate setete kaadamisega on ühenduskaablite hoonestusloa vaidluses asjakohatud, sest nagu kaebaja on välja toonud, kaadatakse need setted kohapeal, SWE meretuulepargi tuulikuid puudutava hoonestusala piires. See

⁵ RKHko 08.08.2018, 3-16-1472/92, p 39.

⁶ Kättesaadav veebis aadressil: <https://veka.keskkonnainfo.ee/veka.aspx?page=vekamat> (23.01.2026).

hoonestusala jääb Karala-Pilguse hoiualast peaaegu 11 km kaugusele (väljavõtte Maa- ja Ruumiameti kaardirakendusest **Lisa 4**). Ühenduskaablite paigaldamisel kaadamist ei toimu.

52. Ühenduskaablite paigaldamise tehnoloogiat on kirjeldatud KMH aruande lk-del 34-37 (dtl-d 475-478) ning KMH aruande lisa 1 „Saaremaa avamere tuulepargi ehitamine. Ülevaade Saaremaa meretuulepargi eeldatavast ehitustegevusest“ (Lisa 3). Ühenduskaablid süvistatakse merepõhja. Eristada tuleb süvistamist ja süvendamist. Tegemist ei ole sünonüümidega. Terminit süvendama selgitab õigekeelsussõnaraamat (ÕS), kui sügavamaks tegema.⁷ ÕS-i kohaselt tähendab süvistamine süvendisse peitmist.⁸
53. Süvendamise puhul üldjuhul pinnas teisaldatakse. Süvistamiseks kasutatakse erinevaid tehnoloogiaid ja töövõtteid. Kaablite süvistamisel kasutatava meetodi valik sõltub merepõhja ehitusgeoloogilisest olemusest. Liivasel põhjal saab kasutada veejoa meetodit, tugeva lubjakivi korral on vaja kasutada kettsae meetodit. SWE meretuulepargi KMH aruande kohaselt kasutatakse meretuuleparki üldise elektrivõrguga (Eleringi alajaamaga) ühendava ühenduskaabli paigaldamiseks valdavalt samasuguseid seadmeid nagu meretuulepargi sisemise kaabelduse paigaldamiseks (dtl 475). /.../ Ühenduskaabel maetakse sarnaselt tuulepargi sisese kaabeldusega, kasutades selleks spetsiaalselt mehitatud või kaugjuhitavat tehnikat (Dig-it või muu sarnasel tööpõhimõttel toimiv seade). Pehmetel merepõhja setetel toimub kaabli süvistamine kõrge suvega veejoaga (jet trenching) ja kõvema põhja puhul kett- või ketasliikuriga (chain cutter, disc cutter) (dtl 476).
54. Ebaõige on kaebaja väide, et ühenduskaablid süvistatakse 2 m sügavusele. Vaidlustatud hoonestusloa kohaselt on maksimaalne kaabli sügavus merepõhja setetes 2 m. SWE meretuulepargi KMH aruande kohaselt süvistatakse merekaabel merepõhja setetesse orienteeruvalt 1 m sügavusele (lk 12, dtl 453).
55. Kuna kaablid süvistatakse merepõhja, mille puhul pinnast ei teisaldata, ning mitte 2 m, vaid üldjuhul 1 m sügavusele setetesse, on ebaõiged ka kaebaja arvutused vabanevate setete koguse kohta.
56. SWE KMH aruandes on välja toodud, et ühenduskaabli rajamisel vabaneb suurusjärgus 1500 t setteid, seega võib sellega kaasnevat mõju pidada väheoluliseks. Arvestades kaablite paigaldamise tehnoloogiat (ptk 2.6.2), kus paigaldus toimub etapivisiliselt Dig-it seadmega, on tegemist eeldatavalt lühiajalise mõjuga (KMH aruande lk 58, dtl 499). Vabanevate setteosakeste mass on heljum, mille koguse arvutus põhineb SWE meretuulepargi KMH aruande lisaks 3.2 oleval uuringul.
57. KMH aruande ptk-i 3.3 (dtl 508) kohaselt avaldab ühenduskaabli puhul sõltumata valitud alternatiivist (merekaabli alternatiiv 1 või 2) heljumi levikule maismaale lähenedes üha suuremat mõju lainetus ja seal toimuv resuspensioon. Rannikupiirkonna (kuni 5 km rannajoonest) madalas vees (alla 10 m) kaablite paigaldamine on lühiajaline ja lokaalne tegevus. Arvestades seda, et Pilguse – Riksu rannikupiirkond on lainetusele ja tormidele avatud (nt 2005. aasta jaanuaritorm sisuliselt sulges setetega Pilguse lahe suudme), on kaablite paigaldusel vabaneva heljumi mõju võrreldav lainetuse ja tormide tagajärjel toimuva heljumi loodusliku kontsentratsiooni tõusuga (resuspensiooniga). Selline heljumi teke mõjutab merevee kvaliteeti vaid lühiajaliselt ja lokaalselt ning on osa rannaprotsessidest. Seega ei ole ühenduskaablite rajamisega kaasneva heljumi puhul tegemist olulise keskkonnamõjuga.
58. Ainuüksi asjaolu, et kaablite paigaldamisel võib heljum mingis osas kanduda Natura 2000 aladele, ei tähenda, et see kahjustaks Natura ala kaitse-eesmärke. SWE KMH menetluses viidi läbi ka Natura hindamine ning selle raames hinnati ka ühenduskaablite rajamise, sh heljumi võimalikku mõju Natura aladele, sh Karala-Pilguse linnu- ja loodusaladele. Karala-Pilguse loodusala osas on KMH aruande lk-l 175 (dtl 616) Natura hindamise osas muu hulgas välja toodud, et loodusala kaitstavatest elupaikadest oleksid kavandatava tegevuse võimalikus mõjualas merekeskkonnaga seotud elupaigad, milleks ainsana on alal inventeeritud rannikulõukad (1150*) /.../ Kaitsekorralduskava kohaselt inventeeriti 2015. aastal rannikulõugaste ala Pilguse lahe piirkonnas ümber veealuse liivamadala (1110) elupaigaks ja kavaga tehakse ettepanek lisada liivamadala hoiuala kaitse-eesmärgiks, et tagada elupaigatüübi kaitse. Selle inventuuri järgi on lähim rannikulõugas loodusala Katri luhal /.../. Nii Katri luha rannikulõugas kui ka teised, kaugemale jäävad lõukad on merest osaliselt või täielikult eraldatud ja ei ole seega tegevuse mõjualas. Merekeskkonna võimalikud ajutised mõjud (heljumi teke) nendeni ei jõua.
59. KMH aruandes on lk-del 176-177 (dtl-d 617-618) mõjude hindamisel Karala-Pilguse linnualale toodud välja, et merekaablite paigaldamise mõjud avalduvad mõlema alternatiivi puhul ehitusaegselt ja

⁷ Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018. Kättesaadav veebis aadressil: <https://arhiiv.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=s%C3%BCvistama&F=M> (16.01.2026).

⁸ Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018. Kättesaadav veebis aadressil: <https://arhiiv.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=s%C3%BCvendama&F=M>; alates 01.01.2026 kirjakeele aluseks olev Eesti Õigekeelsussõnaraamat 2025 - <https://sonaveeb.ee/search/os/s%C3%BCvistama/1> (16.01.2026).

seisnevad ajutise häiringu tekitamises. /.../ Tegemist on väga lühiajalise episoodilise häiringuga, tegemist ei ole LKS § 32 mõistes liikide olulise häirimisega ega tegevusega, mis seaks ohtu kaitstavate liikide soodsa seisundi, mis on linnualaga kattuv alal Karala-Pilguse hoiualal keelatud.

60. SWE meretuulepargi KMH raames läbi viidud Natura hindamise (KMH aruande ptk 3.10, dtl-d 600-626) tulemusel jõuti KMH aruandes järeldusele, et merealal kavandatavate tegevuste elluviimisel (st mis on käesoleva hoonestusloaga kavandatavad meretuulepargi ala ja ühenduskaabli kavandamisega seotud tegevused) puuduvad ebasoodsad mõjud kõikidele Natura 2000 võrgustiku aladele ega nende kaitse-eesmärkidele: Kura kurgu linnuala; Kaugatoma-Lõu lahe linnuala; Riksuranna loodusala ja Riksu ranniku linnuala; Karala-Pilguse loodusala ja Karala-Pilguse linnuala; Vilsandi loodusala ja linnuala; Vilsandi loodusala ja Vilsandi linnuala ja Tagamõisa linnuala. Natura 2000 võrgustiku alade terviklikkust merealal kavandatava tegevuse elluviimine ei kahjusta. /.../ Meretuulepargi ühenduskaabli asukohaalternatiive 1 ja 2 ning nende rajamisega seotud tehnilist lahendust on hinnatud käesoleva Natura hindamise osana (dtl 623). Riksu ranniku linnuala kaitse-eesmärkide tagamiseks nähti KMH aruandes ette leevendava meetme rakendamine (dtl 623). Vaidlustatud hoonestusloas on sätestatud vastav kõrvaltingimus (dtl 6592).
61. Kaebaja väited, et KeHJS § 3 lg 1 p 2 ning looduskaitseaduse § 69¹ lg 2 kohaselt oleks tulnud läbi viia Natura hindamine on seega põhjendamatud. Vastustaja võis tugineda SWE meretuulepargi KMH raames läbi viidud Natura hindamisele ja selle tulemustele.
62. Kaebaja väited, mis puudutavad seda, et Pilguse lahe kinnikasvamine võib põhjustada kahju ka kinnistuomanikele, kelle kinnistul laieneb sellega seoses ehituskeeluvöönd või halvimal juhul võib ülejutus kahjustada olemasolevaid hooneid ja muuta elamumaad sootuks kasutuskõlmatuks, tuleb jätta tähelepanuta, sest kaebaja ei saa selle kaebusega kaitsta kinnistuomanike subjektiivseid õigusi.

– Maapealne taristu

63. Kaebaja väited, mis puudutavad seda, et ei ole teada, millise planeeringu raames lahendatakse SWE maismaal kulgeva elektriülekandesüsteemi lahendus, väljub samuti kaebaja kaebeõiguse raamidest. See, millise planeeringuga kavandatakse lahendada SWE meretuulepargi maismaal kulgeva elektriülekandesüsteemi ehitusõiguse küsimus, ei ole keskkonkakaitse teema, mida kaebaja saaks selle kaebuse raames vaidlustada.
64. **SWE meretuulepargi KMH aruandes on Natura hindamise raames käsitatud ka ühenduskaablite maismaal kulgevat osa**, kuigi hoonestusloa taotlus seda ei hõlmanud (dtl 602). KMH aruandes on välja pakutud võimalikud lahendused ja antud esialgne hinnang merekaabli alternatiiv 2 maismaa osa kaabli võimaliku asukoha kohta, mis kulgeb läbi Riksu ranniku loodus- ja linnuala (dtl 623-626). Seega ei ole seoseid maismaga jäetud tähelepanuta, seda on arvestatud.
65. Kaebaja ei ole kaebuses välja toonud, millise tema põhikirjalise keskkonkakaitset puudutava eesmärgiga on seotud väited, mis puudutavad Pihla ranna kasutamist, sh veesõidukite ankurdamist ja liivalosside ehitamist, mida kaebaja väitel võib kavandatavate ühenduskaablite rajamine takistada.
66. Kaebaja tuleb ka maapealse taristu pealkirja all olevas kaebuse osas tagasi väidete juurde, et mõju kalastikule seoses heljumi ja elektromagnetväljaga ei ole piisavalt hinnatud. Kolmas isik on nendele väidete juba eelpool vastanud ning ei hakka oma seisukohti kordama.
67. Asjakohatud on kaebuses esitatud väited, mis puudutavad seda, et hoonestusloa aluseks olevas KMH-s ei ole käsitletud alternatiivselt kaugemale ja madalamale või vähemate tuulikute arvuga pargi kavandamist ega muid mõistlikke alternatiive. Vaidlusaluses asjas on kaebaja vaidlustanud ühenduskaablite hoonestusloa. Kaebaja ei ole näidanud ära, et kaugemale ja madalamale või vähemate tuulikute arvuga pargi kavandamisel oleks ühenduskaablite rajamisel teistsugune mõju.

– Kokkuvõte

68. Eeltoodust tulenevalt on ebaõiged kaebaja väide, et keskkonnamõjusid ei hinnatud kogu SWE meretuulepargile, sh ühenduskaablitele ja maismaa taristule kuni alajaamani. Samuti on põhjendamatult kaebaja väide, et ühenduskaablite keskkonnamõjud jäeti hindamata. Keskkonnamõjud, sh ühenduskaablite keskkonnamõjud on hinnatud SWE meretuulepargi KMH raames. SWE meretuulepargi KMH aruanne oli asjakohane ja piisav ka ühenduskaablite hoonestusloa andmiseks. Vastustaja on ühenduskaablite hoonestusloa andmisel SWE meretuulepargi keskkonnamõju hindamise tulemusi arvestanud ning KMH aruandes sisalduvad keskkonnameetmed määratud hoonestusloa kohustuslikeks kõrvaltingimustest.

69. Seetõttu puudub alus kaebuse rahuldamiseks.

MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED

70. **Esindusõigus.** Vandeadvokaadid Angela Kase ja Mariliis Timmermann kinnitavad, et neil on kolmanda isiku esindamiseks esindusõigus.
71. **Asja läbivaatamise vorm.** Kolmas isik soovib asja läbivaatamist kohtuistungil.
72. **Kompromiss.** Kolmas isik on nõus asja lahendama kompromissiga.
73. **Dokumendi edastamine.** Käesolev menetlusedokument on HKMS § 53 lg 2 kohaselt edastatud teistele menetlusosalistele e-toimiku kaudu.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Angela Kase

/allkirjastatud digitaalselt/

Mariliis Timmermann

Lisad:

1. Saare Wind Energy OÜ 15.10.2015 hoonestusloa taotlus täiendustega.
2. Saare Wind Energy OÜ 12.10.2021 hoonestusloa täpsustamise avaldus.
3. Saare Wind Energy OÜ 02.04.2024 hoonestusloa taotluse täpsustus merekaabelliini asukoha osas.
4. Saaremaa avamere tuulepargi ehitamine. Ülevaade Saaremaa meretuulepargi eeldatavast ehitustegevusest. Aruanne. 21. juuli 2023.
5. Väljavõte Maa- ja Ruumiameti kaardirakendusest Saare Wind Energy meretuulepargi hoonestusloa ala kauguse kohta Karala-Pilguse hoiualast.